

V Bosni in Hercegovini:

POČASNO IN NERACIONALNO TROŠENJE SREDSTEV

Tudi letos je že gotovo, da ne bodo sredstva republiškega fonda Bosne in Hercegovine za pospeševanje kmetijstva v celoti porabljena. Prvič, vsa sredstva niso še niti zagotovljena. Do 20. septembra je bilo realiziranih 133 namesto 219 milijonov ali le 60,5%. Vzroki so v zaostajanju plačila davkov na dohodek, katerih 6% tvori glavno postavko za ta sklad. Drugič, predpisi o skladih za pospeševanje kmetijstva so se tudi letos zakasnil: sprejeti so bili šele v maju. Tretjič, republiški začasni proračun za prvo polletje je bil odobren šele ob koncu junija.

Položaj pa vendarle ni kritičen, ker računajo, da bodo šele sedaj pospešili plačilo davkov in tako zagotovili največji del planiranih dohodkov za sklad. Ze pri planiranju, kako naj se sklad porabi, so računali z zakasnitvijo in so tako največje izdatke določili za drugo polletje ali za četrto tromesečje.

Za finansiranje investicij so določena sredstva v znesku 102 milijona. Doslej je bilo porabljenih 62 milijonov. Gre za gradnjo skladišč, za selekcijo rastlin, za ureditev poskusnega polja za krompir, za dovršitev neke ceste, stajje za teleta in melioracijo pašnikov na planinskem posestvu Gvozno, za rajonsko razstavo v Banja Luki, za razširitev sedanjih drevesnic. Ostanek 40 milijonov bo porabljen za nakup opreme za veterinarske ustanove, za ureditev drevesnic in matičnjakov in za nakup bčkov za postaje umetnega osemenjevanja.

Težji je položaj pri sredstvih, ki so namenjena za druge svrhe. Od 116 milijonov je bilo doslej porabljenih le 37. računajo pa, da bodo izkoristili še nadaljnjih 24 milijonov. Kakor računajo, ne bodo v celoti porabljena tudi vsa sredstva za selekcijo živine, za premiranje semen (13,5 milijona) in kmetijsko propagando. K temu moramo dodati še 26 milijonov nerazporejenih sredstev, ki ne bodo porabljena, ker za gotovo pričakujejo zmanjšanje planiranih dohodkov za tolikšno vsoto.

Okrajni skladi bi morali po planu znašati skupaj 765 milijonov din. Največji sklad ima Mostar (150), nato Tuzla (93) in Banja Luka (78), najmanjšega pa Trebinje (15 milijonov dinarjev).

Drobne akcije - majhni uspehi

Struktura izdatkov te navidez velike vsote pove, da se skladi neracionalno trošijo in da zato ni mogoče pričakovati pomembnejših rezultatov v kmetijski proizvodnji. Res je za napredek živinoreje določenih 17, za veterinarsko zaščito pa 19, torej skupno 36% celotne vsote. Toda poljedelstvo bo dobilo 9, sadjarstvo (Konec na 13. strani)

V subotškem okraju:

ŠTIRI POSLOVNE ZVEZE

Subotica se je med prvimi lotila organiziranja poslovnih zvez. V načrtu so 4 poslovne zveze, in to: poljedelska, živinorejska, sadjarsko vinogradniška in zveza za mehanizacijo. Dve zvezi sta že ustanovljeni (poljedelska in zveza za mehanizacijo), izvolili sta svoje upravne organe in sprejeli pravila, ki jih potrjuje okrajni ljudski odbor. Drugi dve zvezi sta pred ustanovitvijo.

Zveza za poljedelstvo

V poslovno zvezo za poljedelstvo so vključena 4 podjetja: bivši »Žitopromet«, podjetje za prodajo semen, škrobarna in mlin. Prvi dve podjetji bosta sestavni del zveze, zadnji dve pa bosta delovali kot samostojna obrata v okviru zveze.

Zveza si je postavila za nalogo pospeševati in organizirati proizvodnjo, predelavo in odkup kmetijskih pridelkov.

Zaradi pospeševanja kmetijske proizvodnje je dolžnost poslovne zveze za kmetijstvo, da podvzema vrsto ukrepov, ki bi jih sicer same zadrage ne mogle uspešno izvajati. To so: organizacija proizvodnje semen in preskrba proizvajalcev s temi in drugimi sredstvi, organiziranje akcij za zaščito rastlin in zagotovitev sredstev v ta namen, skrb za obdelavo neobdelanih površin, pomoč zadrugam pri uporabljanju vseh dosežkov znanosti, pri izdelavi perspektivnih planov in podobno. Važno področje poslovanja zveze bo tudi predelava in dodelava kmetijskih pridelkov zaradi boljše prodaje.

Ena izmed nalog poslovne

zveze za kmetijstvo je prav tako trud za pospeševanje blagovnega prometa. V to svrhu je prevzela dolžnost, da bo neke vrste organizator blagovnega prometa: da bo organizirala sortiranje in pakiranje blaga, nato vskladiščenje in transport kmetijskih pridelkov, kontrahiranje s pridelovalci in podobno. Poslovna zveza se bo pravitako neposredno ukvarjala z nakupom in prodajo vseh kmetijskih pridelkov ter bo nudila proizvajalnim organizacijam razne druge usluge.

Poslovna zveza za poljedelstvo, ki ima značaj kmetijskega združenja, bo pri odkupu delovala po tako imenovanem agencijskem sistemu, to je prevzemala bo pridelke od svojih članic ne da bi določila v naprej ceno, ko pa jih bo vnovčila, jim bo izplačala celotni znesek, zaračunavajoč le svoje usluge, tako da bodo ti dohodki krili izdatke zveze.

Zveza za mehanizacijo

Tej zvezi so pridružili kot samostojne obrate: podjetje za remont in popravilo kmetijskih strojev in podjetje za promet s kmetijskimi stroji

ter sredstvi za zaščito rastlin. Zveza bo razen tega imela tudi svoj strojni park, ki bo sestavljen iz velikih strojev za rigolanje in drugih, ki jih zadrage sicer ne morejo imeti. Naloge te zveze so: da ugotavlja kakšni stroji in koliko jih je potrebno, da pomaga gospodarskim organizacijam pri izdelavi elaboratov za te stroje, da skrbi za njihovo uporabljanje in rentabilnost. Zveza za mehanizacijo mora pravitako pomagati zadrugam pri ugotavljanju pogojev, ob katerih bodo lahko zasebniki uporabljali te stroje (poslovni odnosi in cene).

Posebno važna naloga zveze za mehanizacijo je skrb za preskrbo okraja s kmetijskimi stroji in sredstvi za zaščito rastlin. Pravitako bo skrbel tudi za usposabljanje traktoristov, da bodo znali voditi te stroje. V Subotici že deluje trimesečni tečaj za traktoriste, ki se bodo kmalu spremenili v traktorsko šolo.

Svoje izdatke bo zveza za mehanizacijo plačevala iz plačila uslug, ki jih bo nudila kmetijskim organizacijam članicam.

Druge zveze

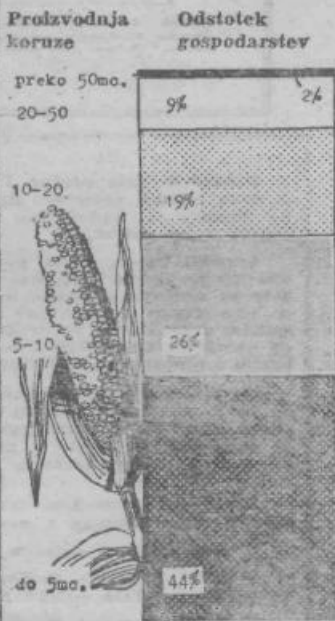
V poslovno zvezo za sadjarstvo in vinogradništvo, ki še ni dokončno ustanovljena, bodo verjetno spadala naslednja podjetja: vinarsko podjetje »Vojvodina« in tovarna konzerv. Tudi delovno področje te

zveze je široko: v okolici Subotice je okoli 9.000 oralov peščin, ki jih bo mogoče spremeniti v sadovnjake in vinograde. V delokrog dela te poslovne zveze bo razen tega spadala tudi zaščita sadja, ureditev sadnih drevesnic in matičnjakov, predelava in dodelava sadja in grozdja itd.

O nalogah živinorejske zveze doslej še niso govorili.

NAŠA PRIPOMBA: Poslovne zveze v subotškem okraju so, kakor je razvidno, prevzele nase vrsto pomembnih nalog pri organizaciji proizvodnje in blagovnega prometa. Praksa bo pokazala, kakšno vlogo bodo imele v razvoju zadrug in gospodarskem življenju okraja. Če se bodo usmerile samo na tiste dejavnosti in na tiste proizvodne in odkupne procese, ki jih zadrage ne morejo same dovolj uspešno organizirati, tedaj bo prišla njihova vloga in pomoč zadrugam popolnoma do izražaja. Če pa bodo zveze prestopile to mejo in bodo nekako same sebi za cilj s tem, da bodo prevzemale nase tudi tiste posle, ki so jih zadrage sposobne same opraviti, bo v tem primeru, nasprotno, lahko prišlo do omejevanja iniciative in usposabljanja zadrug za te njihove najvažnejše naloge. To je treba poudariti posebno glede na raznovrstnost nalog zvez, kakor tudi glede na dejstvo, da jim je pridružena vrsta podjetij. D. B.

KMEČKA GOSPODARSTVA V LETU 1955

Rišba kaže, koliko kmečkih gospodarstev prideluje koruzo. Iz nje je razvidno, da 44% gospodarstev proizvaja le do 5 stotov koruze, 26% gospodarstev 5 do 10 stotov, 19% gospodarstev 10 do 20 stotov, 9% gospodarstev 20 do 50 stotov, nad 50 stotov pa samo 2% gospodarstev.

Po statističnih podatkih pridelujejo kmetje med poljskimi posevki največ koruze in pšenice. Koruzo prideluje 74% gospodarstev. Po republikah je ta odstotek različen. V Srbiji pridelujejo 81%, na Hrvaškem 73%, v Sloveniji 59%, v Bosni in Hercegovini 75%, v Makedoniji 65% in v Crni gori 48% kmečkih gospodarstev.

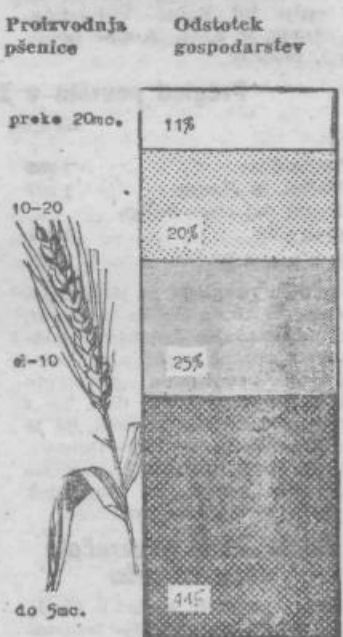
Podatki, ki jih je zbral Zvezni zavod za statistiko v začetku letošnjega leta o okrog 140.000 kmečkih gospodarstvih, nudijo zanimiv material, ki nas približe seznanja z delom in značajem teh gospodarstev.

Ta, kakor prejšnja risba kaže, da se najbolj razširjeno žito, pšenica in koruzo, prideluje večinoma za potrebe samih gospodarstev, kar govori o naravnem značaju našega kmetijstva. Lani je imelo samo 35% pridelovalcev pšenice na razpolago nekaj pšenice za trg, potem ko so zadostili svojim potrebam (prehrana, seme). Drugih 65% pridelovalcev je moralo pšenico za svoje potrebe, za prehrano in seme dokupovati. Potemtakem pridelek pšenice v lanskem letu, ki je bilo glede letine pšenice dobro, ne samo da ni bil zadosten za vse naše potrebe, temveč ni zadostoval niti za potrošnjo na vasi. Tako je pridelek leta 1955 zagotovil samo 89% pšenice za prehrano vasi. Drugih 11% so morali kmetje kupiti v trgovinah, torej iz uvoza ali zalog.

Tak naravni značaj kmetijske proizvodnje je eden izmed vzrokov nizkih donosov Kmečka gospodarstva sejejo vse posevke, ki so jim potrebni za prehrano, ne glede na to, ali so pogoji ugodni in neupoštevajoč rentabilnost pridelovanja posameznih kultur. V Makedoniji n. pr., razen v

posameznih manjših področjih ni ugodnih pogojev za pridelovanje pšenice in tudi ne koruze. Kljub temu pa prideluje tam pšenico 61% kmečkih gospodarstev, ki dosega le donos 8,6 stota v primerjavi s 16,3 stota v Vojvodini. V Sloveniji je lani znašal pridelek krompirja povprečno 122 stotov na ha, v Vojvodini pa le 82 stotov. Po drugi strani pa je pridelek pšenice v Vojvodini znatno večji kakor v Sloveniji. Koliko bolj rentabilno bi bilo tako za gospodarstva kakor tudi za skupnost, če bi pridelovala tiste posevke, ki najbolj uspevajo, je razvidno iz naslednjega računa: če bi v Vojvodini 26.000 ha, kolikor jih pesadijo s krompirjem kot čisto kulturo, posejali s pšenico, bi pridelali ob lanskem pridelku 44.000 ton pšenice ali za 14.000 ton več kakor na enaki površini v Sloveniji. Nasprotno bi na 26.000 ha, kolikor bi jih odvezli od površin zasejanih s pšenico, v Sloveniji ob lanskoletnem donosu pridelali 320.000 ton krompirja ali okrog 100.000 ton več, kakor jih ista površina da v Vojvodini.

To ni samo tako s krompirjem in pšenico v teh dveh pokrajinah. Takih možnosti je v našem kmetijstvu veliko. Če bi jih izkoristili, bi rešili številna vprašanja v našem kmetijstvu.

Rišba kaže, koliko kmečkih gospodarstev prideluje pšenico. Iz nje je razvidno, da 44% kmečkih gospodarstev prideluje do 5 stotov pšenice, 25% gospodarstev 5 do 10 stotov, 20% gospodarstev 10 do 20 stotov, a le 11% gospodarstev razpolaga s pridelkom nad 20 stotov.

Po statističnih podatkih pridelujejo pšenico 63% gospodarstev, torej manj kakor koruzo - v Srbiji 72, na Hrvaškem 64, v Sloveniji 54, v Bosni in Hercegovini 49, v Makedoniji 61 in v Crni gori 25%. Največ gospodarstev prideluje, kakor je razvidno, le do 5 stotov pšenice.

BELEŽKE

Izigravanje predpisov o poskusni proizvodnji

Zvezni finančni inšpektorji so v prvem polletju letos pregledali 60 podjetij, ki so v poskusnem obratovanju. Njihove izkušnje kažejo, da je poskusni obrat postal kanal za pridobivanje investicijskih sredstev v breme proračunskih dohodkov (največ zveznih) in dohodkov splošnega investicijskega sklada. Samo v breme davka na dobiček in obresti na osnovna sredstva je v 30 podjetjih izločenih 236 milijarde, v breme proračuna ljudskih odborov pa 712 milijonov dinarjev.

Predpisi o poskusnem obratovanju so popolnoma jasni. Odločba o poskusni proizvodnji gospodarskih organizacij in odločba o posebnih rokih trajanja in pogojih poskusne proizvodnje določa pogoje, pod katerimi je lahko kakšen obrat v poskusni proizvodnji. To je storjeno zato, da bi onemogočili podjetjem izgube za časa poskusnega obratovanja, ki bi jih morala pozneje kršiti iz redne proizvodnje. Mnogi ljudski odbori so s sprejetjem odločbe o poskusnem obratovanju kršili te predpise s tem, da so priznali status poskusne proizvodnje tudi tistim podjetjem, ki so bila že dalj časa v redni proizvodnji.

Beograjski primer

Eden najbolj izrazitih primerov takega postopka je odločba sekretariata za gospodarstvo beograjskega okraja, s katero je industrija poljedelskih strojev »Zmaj« v Zemunu proglašena za poskusni obrat, čeprav je to podjetje že zdavnaj v redni proizvodnji in že od leta 1953 ni ničesar vlagalo v opremo. Okrajna finančna inšpekcija je podala negativno poročilo glede na zahtevo tega podjetja, da se mu dodeli status poskusnega obrata. Toda ljudski odbor je vseeno izdal ta svoj sklep. Posledica takega sklepa je zmanjšan dohodek: Zveze za 283 milijonov, splošnega investicijskega sklada za 35 milijonov in samega okraja za 55 milijonov dinarjev, kar pomeni, da so se investicijski skladi samega podjetja povečali za 373 milijonov dinarjev.

Zanimivo je, da sklepa ljudskega odbora okraja Beograd ni moč več razveljaviti v upravnem postopku, ker so roki za to že potekli, čeprav gre za očitno zlorabo. Ni sigurno niti to, ali bo ta nezakoniti sklep ovržen tudi po intervenciji javnega tožilstva in sicer zato, ker so predpisi o poskusnih obratih nepopolni. Take in podobne nepravilnosti so odkrili tudi v tovarni avtomobilov v Priboju, varaždinski tovarni stolov, v tovarni sode v Lukavcu, tovarni pisalnih strojev v Ljubljani in drugje.

Druge nepravilnosti

Razen tega pa je zvezna finančna inšpekcija odkrila v delu poskusnih obratov še vrsto nepravilnosti. Dostikrat knjigovodstva o poslovanju obratnega pogona ne vodijo ločeno od rednega poslovanja. S tem je onemogočeno ugotavljanje točnega finančnega rezultata poskusnega obrata, temveč delajo to po nekem ključu, ki ga določa samo podjetje. Tako se dogaja, da se del dobička, ki ga prinaša redna proizvodnja prenaša na poskusni obrat, s čimer se zmanjšujejo dohodki Zveze in ljudskih odborov, večajo pa se sredstva investicijskih skladov podjetij. Tako poslujejo v tovarni

parnih turbin v Karlovcu, v tovarni sode v Lukavcu, v tovarni avtomobilov v Priboju itd.

So nepravilnosti tudi v zvezi s plačilom delavcev in uslužbencev za časa poskusnega obratovanja. Ta izplačila se največkrat vršijo po odločbi ustanovitelja, čeprav je treba take odločbe obvezno poslati na vpogled republiškim komisijam za plače v gospodarstvu. Razen tega so mnogi ljudski odbori določili visoke odstotke za izloča-

nje dobička na plače, zaradi česar so delavci in uslužbenec nekaterih poskusnih obratov dosegli visoke plačne zneske v primerjavi s plačami po tarifnem pravilniku. V tovarni avtomobilov v Priboju znaša ta razlika 37,4 odstotka, v tovarni kablov v Svetozaru 70,9 odstotka v Elektro-Moravi v Ovrčar Banji 50,4 odstotka, v rafineriji nafte v Sisku 97,9 odstotka itd.

Centev zalog po končani poskusni proizvodnji se vrši največkrat po tržnih ali pa po planskih cenah, namesto po lastni ceni. To seveda spreminja višino skupnega dohodka in dobička, ki so ju dosegli v poskusni proizvodnji. Take nepravilnosti so ugotovili v kombinatu sladkorja in kvasa v Zrenjan-

ninu, v tovarni volnenih tkanin v Tetovu, v tovarni glinastih izdelkov v Zadru itd.

In končno, zelo na lahko trošijo tudi sredstva, ki so jih dobili iz dobička v poskusni proizvodnji. V rafineriji nafte v Bosanskem Brodu so potrošili okrog 38 milijonov dinarjev za darila, za reprezentanco, za plačanje kazni, penalov in podobno.

Taki in podobni primeri kažejo, da bi bilo treba zaostri inšpekcijo v tistih gospodarskih organizacijah, ki imajo poskusne obrate, istočasno pa likvidirati obstoječe vrzeli v zakonskih predpisih. Tudi organi delavskega upravljanja bi se morali prav tako bolj zavzeti za preprečevanje kršitve zakonskih predpisov.

KAKO TROŠIJO SKLADE

Značilen primer neopravičenega uporabljanja družbenih fondov so ugotovili v največjem podjetju v Slavonskem Brodu — v podjetju »Djuro Djaković«. Od 230 milijonov dinarjev amortizacijskega sklada so v tem podjetju nad 50 milijonov porabili za namene, ki nimajo s proizvodnjo prav nič ali pa zelo malo skupnega. Kajti — namesto, da bi s temi sredstvi obnavljali iztrošene stroje, da bi rekonstruirali obrate — so jih porabili za nakup pohištva, pisarniške opreme, potniških avtomobilov in podobno. V tem podjetju pa so v zadnjih letih zaznamovali stalno zmanjševanje delovne proizvodnosti. Ugotovljene so bile tudi druge posebnosti. Medtem ko na primer delovna produktivnost stalno pada, norme redno presegajo. V primerjavi z letom 1952 je preseganje norm več kakor dvakrat večje, kar kaže, da so te norme nerealne.

Sklade neupravičeno uporabljajo tudi v nekaterih drugih gospodarskih vejah, posebno pa v trgovini in gostinstvu. Tu je bilo n. pr. letos v vsem okraju porabljenih okrog 80 milijonov dinarjev za razne drobne preureditve, za izpremembo imen trgovin in za podobne stvari, medtem ko ostajajo osnovni problemi še naprej popolnoma nerešeni. Gre predvsem za usposabljanje skladiščnega prostora, za nakup prevoznih sredstev in sploh za večje ukrepe, ki bi omogočili napredek teh gospodarskih vej.

V Lesno-industrijskem podjetju je mera rentabilnosti v primerjavi z lanskim letom skoraj za 20% manjša, čeprav so lesni izdelki, tako na domačem kakor na tujem tržišču stalno konjunkturni. Kakor kaže, je to posledica stalnega porasta materialnih stroškov in plačnih skladov, ne pa samo posledica zaposlovanja nekvalificirane delovne sile, kar pogosto navajajo kot temeljni vzrok.

Dejstvo je, da niti eno podjetje v okraju, razen Lesno-industrijskega podjetja, ni letos izkoristilo kreditnih sredstev za rekonstrukcijo. Tako je popolnoma razumljivo, da so nekatera podjetja, kakor n. pr. »Sava«, že vedno na istem tehničnem nivoju, kakor so bila pred 10 leti, to pa povzroča visoke proizvodne stroške in visoke cene. Mala je pravtako podjetij, ki so se ustrezno usmerila k proizvodnji predmetov za široko potrošnjo.

Pogosto pričakujejo za rešitev teh problemov nekakšna sredstva »od zgoraj«, namesto da bi izkoristila notranje rezerve, teh pa je v obliki razvonskobrodskega okraja več kakor milijardo in pol din. Organi delavskega upravljanja bi vsekakor mogli vplivati, da bi se ta sredstva trošila bolj rentabilno in bolje. Prav v tem pa je bil doslej njihov vpliv nezadosten. F. S.

Rehabilitacija invalidov

Na Hrvatskem so imeli pred kratkim direktorji zavodov za socialno zavarovanje posvetovanje s strokovnjaki za rehabilitacijo invalidov. Skoraj vsi strokovnjaki, ki se ukvarjajo s tem delom, so izjavili, da vendar med invalidi velika želja, da bi se usposobili za družbeno koristno delo. Ob tej priložnosti so omenili zanimiv primer, ki se je zgodil nekemu železničarju iz Slavonskega Broda. Njega je ugniznil pes in zdravnik, ki so mislili, da je zdesetel, so dali bolniku injekcijo proti pasji steklini. Toda zmotili so se, kar je imelo za posledico, da sta bolniku ohromeli obe nogi. Pozneje so vse poskusili, da bi bolnika ozdravili. Poslali so ga v znano londonsko zdravilišče, kjer je glavna metoda zdravljenja metoda rehabilitacije. Ko se je vrnil od tam, je izjavil, da se zdravljenje v Londonu v ničemer ne razlikuje od zdravljenja v Stubiških Toplicah.

V tem primeru je šlo za mladega človeka, ki je sposoben opravljati razna dela in ki je ukrenil vse, da bi povečal svoje sposobnosti. Toda na vsakem koraku je doživljal razočaranja, ker so mu namesto zdravljenja svetovali, naj gre v pokoj. Prav za prav so ga pristojni organi ne glede na njegove želje poslali v pokoj. Ali je mogoče, da je to edini odgovor invalidu, ki želi, da bi se še nadalje vzdrževal sam s svojim delom. Ali s tem ne nalagamo skupnosti v breme še človeka, ki bi se lahko sam vsaj deloma vzdrževal? Žal, je pri nas zelo ukoreninjeno pojmovanje, da je mogoče položaj invalidov najbolje rešiti s pokojninami. Prav tako pa je invalidska zaščita predvsem omejena na izdajanje invalidnin.

60.000 invalidov dela na Hrvatskem

Na Hrvatskem je danes okrog 60.000 oseb, ki so upokojene zato, ker jim je zmanjšana delovna sposobnost. Za invalidnine izdaja skupnost vsako leto okrog 5 milijard dinarjev, v kar pa niso vračunani izdatki za

njihovo zdravstveno zaščito, otroški dodatki in druge socialne dajatve. Torej trošijo za invalidske pokojnine velika sredstva.

Pri tem pa ni najvažnejša ravno ekonomska stran problema, temveč njegovo družbeno bistvo. Nekdo, ki mu je zmanjšana delovna sposobnost, ne bi smel biti za skupnost izgubljen. Mnogi invalidi, zlasti lažji, so sposobni, da se sami vzdržujejo in da koristijo skupnosti z najrazličnejšimi deli. Sicer pa je to že povsem znano dejstvo. Toda, ravno nerazumevanje tega dejstva vodi do tega, da se bolniki že v bolnišnici začno zanimati, kolikšen odstotek nesposobnosti jim bo priznan, kolikšna bo njihova pokojnina itd. Malokdo se spomni na rehabilitacijo. Sicer pa tudi na naših medicinskih šolah in fakultetah ne mislijo na rehabilitacijo. Izkušen zdravnik zve o rehabilitaciji šele iz literature. Vendar pa se v medicinski znanosti pripisuje rehabilitaciji velik pomen.

Kaj bodo storili

Razgovor vodil socialnega zavarovanja na Hrvatskem s strokovnjaki za rehabilitacijo v Stubiških Toplicah predstavlja nekak začetek prizadevanj, da bi na širši osnovi razpravlja-

li o problemu rehabilitacije invalidov. Čeprav smo v tem pogledu že nekaj napravili, vendar je bilo to še zelo malo. Vendar je dal lani republiški zavod za socialno zavarovanje 20 milijonov dinarjev za preureditev dela starega poslopja in za gradnjo telovadne dvorane, kjer naj bi se opravljala zdravniška rehabilitacija, ki pomeni prvo stopnjo delovnega usposabljanja. Mnogi invalidi dela so v tej dvorani znova pridobili precejšnjo delovno sposobnost. Samo v zadnjih dveh letih se je v starem in novem posloju v Stubiških Toplicah zdravilo 2.000 invalidov, od katerih so se mnogi spet vrnili na delo.

Rezultat posvetovanja je ta, da republiški zavod sedaj razpravlja o razširitvi te dejavnosti. Kmalu bodo o tem razpravljali tudi na skupščini republiškega zavoda za socialno zavarovanje. Tudi drugi činiteљи bi morali podpreti ta prizadevanja. Medicinska in delovna rehabilitacija invalidov je naloga vse družbe. Morda bi bilo treba v zvezi s tem izdati določene zakonske predpise, na podlagi katerih bi se zamisel o usposabljanju invalidov hitreje uresničila. J. S.

POČASNO IN NERACIONALNO TROŠENJE SREDSTEV

(Konec s 7. strani)

pa le 7%, medtem ko je ostane 483 milijonov razdobljen na 36 raznih drobnih akcij ter je zato težavno govoriti o tem, da je bilo težišče postavljeno na najpotrebnejše. Razen tega se okrajji niso ravnali po določbah zveznega in republiškega družbenega plana in so tako določili sredstva tudi za ukrepe, s katerimi so se dolžni ukvarjati drugi organi.

Po zakonskih predpisih so okrajji popolnoma samostojni pri trošenju svojih skladov in je zato neplanska uporaba skoraj neizbežna, če ni kakšnega republiškega telesa, ki bi ko-

ordiniralo okrajne in regionalne plane.

Realizacija okrajnih skladov je še bolj nesigurna, kakor realizacija republiškega sklada. Do septembra je bilo v ta sklad vplačano le 335 milijonov ali okrog 45%, potrošeno pa 121 milijonov. Večina okrajjev navaja kot opravičilo argument, da dotekajo sredstva iz raznih, včasih tudi nezadostno tolačenih gospodarskih ukrepov in da gre zato v letošnjem nerodovitnem letu težje s plačilom. Ni pa primera, da bi bil katerikoli okraj zaradi tega zelo v skrbeh. I. Bodnaruk